

РОСЛИННІСТЬ ДУБОВИХ ЛІСІВ ПЕРЕДГІР'Я МУКАЧІВСЬКОГО РАЙОНУ

Фельбаба-Клушина Л.М., Меденці Ю.Ю.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», біологічний факультет
вул. Волощина, 32, м. Ужгород, Закарпатська область, Україна

В узагальнюючих роботах, присвячених дубовим лісам Карпат бракує відомостей про ценотичну структуру лісів конкретного регіону, зокрема, про діброви Мукачівського району, які до цього часу не були предметом окремих досліджень. Зокрема, у монографії С.С. Стойка (Стойко, 2009) головна увага приділена дібровам південно-східної частини Вулканічного хребта в межах колишнього Виноградівського, теперішніх: Хустському, Берегівському районах (Чорна гора, Мужіївські гори, Косинькі гори тощо), де ці ліси займають відносно більші площі. Нами зроблено 22 геоботанічні описи лісів в околицях сіл Карпати, Чинадієво та Обава. За домінантною класифікацією нами виявлено чотири асоціації: ass. *Quercetum petraea vincosum*, *Quercetum petraea caricosum pilosi*, які

належать до субформації чистих дубових лісів дуба скельного (*Querceta petraea*) та ass. *Fageto-Quercetum petraea galiosum odorati*, *Fageto-Quercetum petraea-caricosum pilosae*, які належать до субформації буково-дубових лісів дуба скельного *Fageto-Querceta petraea*.

Асоціація *Quercetum petraea vincosum* описана на південному мегасхилі Вулканічного хребта в околицях с. Карпати. Вона характеризується порівняно високою видовою насиченістю. Тут зафіксовано 3 дерева, 4 кущі, 1 ліана, 18 видів трав'янистих рослин, а у деревному ярусі домінує *Quercus petraea*.

Головною відмінністю другої асоціації (*Quercetum petraea caricosum pilosi*) від інших, які були нами описані у передгір'ї є її менша насиченість видами (4 види дерев, 3 види кущів, 1 ліана, 10 видів трав'янистих рослин), нижче проєктивне покриття фітоценозу. Ту майже відсутня група нітрофільних видів, серед яких *Lamium perpureum*, *Galeobdolon luteum*, що є загалом характерними перш за все для букових дібров. У цілому, *Carex pilosa* є частим компонентом трав'яного ярусу і бучин Українських Карпат. Описана з околиць села Карпати.

Угрупування асоціації букова діброва дуба скельного підмареникова *Fageto-Quercetum petraea galiosum odorati* не вказувалося раніше для Мукачівського району. С.С. Стойко наводив його лише з Кам'яницького лісництва, із заповідного урочища Тепла Ямка (Стойко, 2009). Угрупування цієї асоціації порівняно багатші на види. Разом з тим, тут відносно виразно представлена група нітрофільних видів, які часто є ознакою антропогенно-змінених фітоценозів (*Lamium perpureum*, *Galeobdolon luteum*, *Geranium robertianum*). Разом з тим, тут часто трапляється *Veronica hederifolia*, теж нітрофільний вид, який, як вказано в літературі, трапляється майже по всій Україні, крім Карпат. Ми відмічали його раніше й на Холмецькій горі, де цей вид є звичайним компонентом трав'яного ярусу дубових і грабово-дубових лісів із дуба скельного. У цьому угрупованні зафіксовано 6 видів деревних порід, 5 видів чагарників, 1 вид напівкущика, 1 вид ліан, 27 видів трав'янистих рослин. Відмітимо, що *Symphytum popovii* зазвичай трапляється від нижнього до верхнього лісового поясу Карпат, а для дібров передгір'я він є відносно рідкісним. Описана з околиць села Чинадієво.

Угрупування асоціації *Fageto-Quercetum petraea caricosum pilosii* не вказувалося раніше для Чинадіївського лісництва С.С. Стойком (2009), однак наводилися для Мукачівського району (у теперішньому адміністративному поділі). Угрупування характеризуються двоярусним деревостаном, де у першому ярусі виступає дуб скельний, а у другому переважно бук із незначною домішкою граба. У трав'яному ярусі найбільше проєктивне покриття належить осоці волосистій. В цілому тут зафіксовано 5 дерев, 2 кущі, 1 ліана, 14 трав'янистих рослин. Вона описана в околицях сіл Чинадієво та Обава.